

باسمه تعالی

بررسی سیاست تعیین سقف قیمت برای فروش نفت روسیه

۱ بهمن ۱۴۰۱

مقدمه

کشورهای عضو ائتلاف تحریم علیه روسیه پس از آغاز جنگ بین روسیه و اوکراین و از فوریه ۲۰۲۲، تحریم‌های مختلفی علیه روسیه اعمال کردند. این تحریم‌ها بر اقتصاد دنیا و کشورهای عضو ائتلاف تحریم نیز اثرات زیادی داشته است. افزایش قیمت انرژی، افزایش تورم و... از مهم‌ترین مشکلاتی است که در اثر تحریم روسیه ایجاد شده یا ممکن است در آینده ایجاد شود. در طول مدت اعمال تحریم‌ها، روسیه برای مقابله با اقدامات غرب، به سمت افزایش روابط اقتصادی و فروش نفت به سایر کشورها از جمله چین و هند رفته است. نکته‌ای که باعث شده روسیه علی‌رغم تحریم نفتی، بتواند با استفاده از افزایش قیمت و افزایش فروش به کشورهای نظیر هند و چین به ثبات نسبی اقتصادی برسد. شورای آتلانتیک در گزارشی در این رابطه می‌نویسد: «در ۱۰۰ روز اول جنگ اوکراین، روسیه از فروش انرژی در بازار جهانی ۱۰۰ میلیارد دلار به دست آورده است که ۶۰ درصد آن مربوط به فروش نفت و فرآورده‌های نفتی بوده است. این درآمد راه نجات مالی ولادیمیر پوتین رئیس جمهور روسیه بوده و به ثبات اقتصاد روسیه در بحبوحه بحران کمک کرده است.»^۱

یکی از مهم‌ترین تحریم‌های غرب علیه روسیه، ششمین بسته تحریمی اتحادیه اروپا است که واردات دریایی نفت و فرآورده‌های نفتی از روسیه را از ۵ دسامبر سال ۲۰۲۲ و ۵ فوریه سال ۲۰۲۳ ممنوع می‌کند. این تحریم همچنین شامل ممنوعیت ارائه خدمات کشتیرانی، بیمه، حمل و نقل و خدمات مرتبط برای انتقال نفت و فرآورده نفتی روسیه به سایر کشورها نیز می‌شود. در ادامه اعضای گروه G۷، پس از حدود ۲ ماه گفتگو، با توجه به نزدیک شدن موعد اجرایی شدن تحریم نفتی و فرآورده نفتی، برای کاهش اثرات این تحریم، کاهش قیمت انرژی و همچنین جلوگیری از افزایش درآمد نفتی روسیه، بر سر تعیین سقف قیمت برای خرید نفت روسیه و ایجاد معافیت در اعمال برخی تحریم‌ها با در نظر گرفتن سقف قیمت موافقت کردند. در بیانیه مشترک وزرای اقتصاد گروه G۷ که روز ۲ سپتامبر ۲۰۲۲ توسط وزیر اقتصاد آلمان قرائت شد، آمده است: «امروز ما قصد سیاسی مشترک خود را برای نهایی کردن و اجرای یک ممنوعیت جامع خدماتی که حمل و نقل دریایی نفت خام و فرآورده‌های نفتی روسیه را در سطح جهانی امکان پذیر می‌کند، تایید می‌کنیم. ارائه چنین خدماتی تنها در صورتی مجاز خواهد بود که نفت و فرآورده‌های نفتی با قیمت یا کمتر از

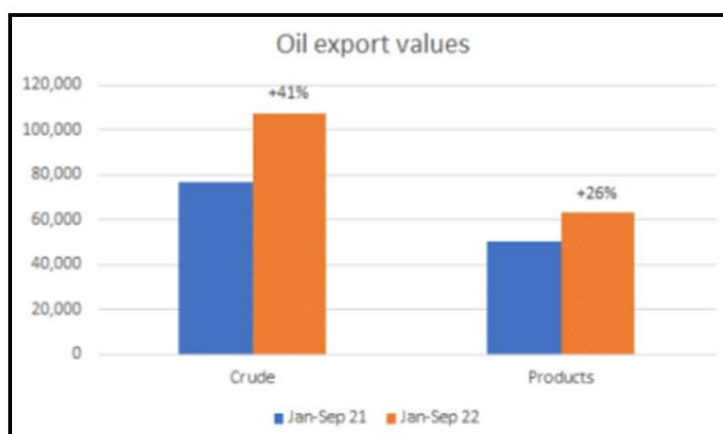
^۱ آیا تعیین سقف قیمت می‌تواند روسیه را به راه بیاورد؟ کارشناسان بحث می‌کنند، ۲۷ جون ۲۰۲۰، شورای آتلانتیک:

<https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/can-price-caps-on-russian-oil-tame-the-kremlin-our-experts-debate/>

قیمتی که توسط ائتلاف گسترده کشورهای که به سقف قیمتی پایبند هستند، خریداری شود.^۲ بنابراین سیاست تعیین سقف قیمت خرید نفت روسیه به عنوان یک سیاست تحریمی جدی کلید خورد. در این گزارش به بررسی ابعاد فنی این سیاست تحریمی می‌پردازیم.

اثرات تحریم بر صادرات نفت روسیه قبل از ۵ دسامبر ۲۰۲۲

برخلاف انتظار، تحریم‌ها علیه روسیه تا پیش از دسامبر سال ۲۰۲۲ نتوانست درآمد نفتی روسیه را کاهش دهد. افزایش قیمت نفت و افزایش صادرات به کشورهایمانند چین و هند باعث شد تا کاهش صادرات به برخی کشورهای غربی تا حدی جبران شود. چنانکه براساس آمار منتشر شده تا ماه آگوست انتظار این است که درآمد روسیه از صادرات انرژی در سال ۲۰۲۲ نسبت به سال ۲۰۲۱، به میزان ۳۸ درصد رشد داشته باشد.^۳

مقایسه درآمد صادرات نفت و فرآورده‌های نفتی روسیه از ژانویه تا سپتامبر ۲۰۲۲ در مقایسه با مدت مشابه سال ۲۰۲۱

این افزایش درآمد بیش از آنکه ناشی از افزایش صادرات باشد، ناشی از افزایش قیمت انرژی است. چنانکه آمارها نشان می‌دهد علی‌رغم کاهش حجم صادرات سوخت فسیلی روسیه به اروپا، درآمد ناشی از این صادرات افزایش پیدا کرده است.^۴ از طرف دیگر بالا رفتن قیمت انرژی

^۲ با سقف قیمت برای نفت روسیه به توافق رسید، ۲ سپتامبر ۲۰۲۲، دوپچه‌له:GV

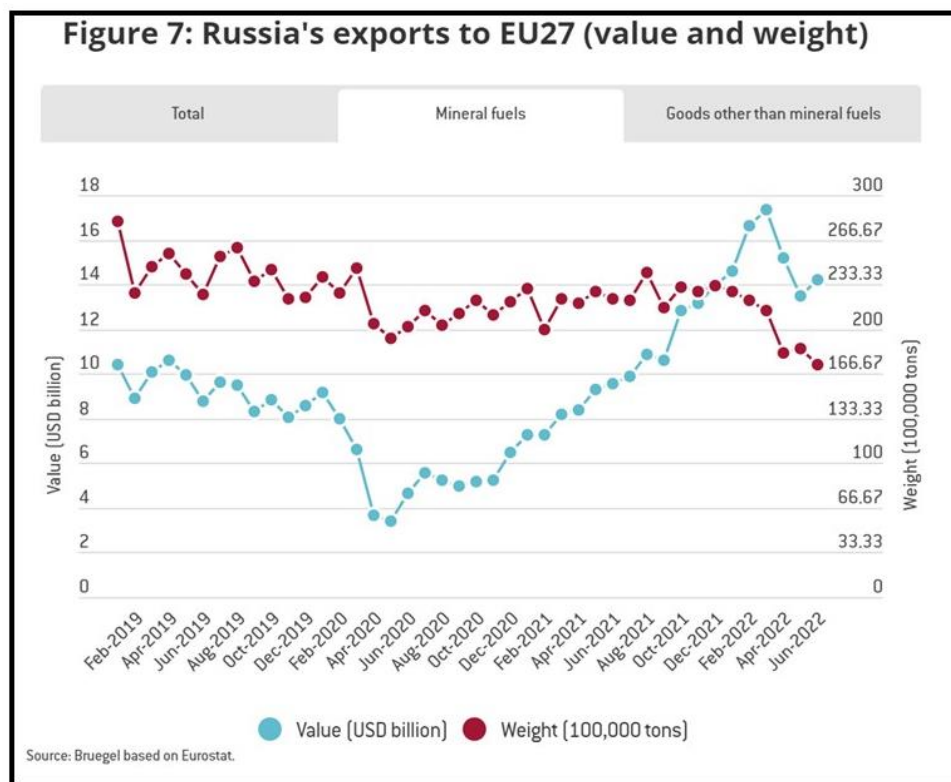
<https://www.dw.com/en/gv-finance-ministers-agree-to-price-cap-on-russian-oil/a-63004314>

^۳<https://www.aljazeera.com/economy/17/8/2022/russia-sees-38-rise-in-energy-export-earnings-this-year-reuters#:~:text=Higher%20oil%20export%20volumes%2C%20coupled,seen%20by%20Reuters%20news%20agency.>

^۴<https://twitter.com/elinaribakova/status/1113358881156734464?s=20&t=.vWTNUG9JgQvNntChleu\w>

<https://www.bruegel.org/blog-post/russias-huge-trade-surplus-not-sign-economic-strength#:~:text=Russia%20has%20recorded%20a%20record,to%20the%20collapse%20of%20imports.>

و همچنین اعمال تحریم بر شرکت‌های بیمه‌ای و کشتیرانی غربی که نفت روسیه را جابه‌جا می‌کنند، می‌تواند اقتصاد کشورهای غرب و اروپا را با رکود و تورم رو به رو کند و هزینه تحریم علیه روسیه و درگیری با این کشور را به خصوص در زمستان سال ۲۰۲۳ میلادی بسیار بالا ببرد.

مقایسه حجم و درآمد صادراتی اروپا به کشورهای عضو اتحادیه اروپا

به نظر می‌رسد به همین دلیل کشورهای عضو ائتلاف تحریم علیه روسیه تا قبل از فرا رسیدن موعد ۵ دسامبر و احتمال افزایش قیمت ناشی از قطع صادرات نفت روسیه به اروپا، به اعمال سیاست سقف قیمت روی آوردند. بیانیه گروه G-۷ نیز به این موضوع اشاره می‌کند که این تصمیم با هدف ادامه همکاری برای تضمین امنیت انرژی و مقرون به صرفه بودن آن برای جهان و گروه G-۷ اتخاذ شده است.^۵

تحریم نفت و فرآورده‌های نفتی روسیه و خدمات مرتبط با آن

کشورهای کانادا، انگلستان و آمریکا واردات نفت از روسیه را قطع کرده یا اعلام کردند پایان سال ۲۰۲۲ واردات نفت از روسیه را قطع می‌کنند.^۶ در تاریخ ۳ جون ۲۰۲۲ نیز، اتحادیه اروپا علیه واردات دریایی نفت، فرآورده‌های نفتی و خدمات مرتبط با آن از جمله حمل و نقل و بیمه

^۵ <https://www.theguardian.com/world/2022/oct/11/gv-leaders-dodge-decision-on-imposing-price-cap-on-russian-oil>

^۶ به طور مثال اعلام کرده واردات نفت خود از روسیه را تا پایان سال قطع می‌کند. رک به: <https://valdaiclub.com/a/highlights/price-cap-on-russian-oil-the-mechanism/>

تحریم وضع کرد. براساس آن واردات نفت از روسیه به کشورهای عضو اتحادیه اروپا از طریق دریا از ۵ دسامبر ۲۰۲۲ ممنوع شد و کشورها تا آن تاریخ، فرصت تطبیق با شرایط را داشتند. همچنین از تاریخ ۵ فوریه ۲۰۲۳ این ممنوعیت به واردات فرآورده‌های نفتی نیز تسری پیدا می‌کند. البته برای کشورهایی مانند مجارستان، جمهوری چک و اسلواکی که با خط لوله نفت یا فرآورده وارد می‌کنند این تحریم اجرایی نمی‌شود. البته این کشورها بعد از گذشت ۸ ماه نباید نفت را به سایر کشورهای عضو بازرگانی نکنند. همچنین بلغارستان به دلیل شرایط خاص می‌تواند واردات نفت خام دریایی را تا پایان سال ۲۰۲۴ و کرواسی واردات فرآورده خاص را تا پایان سال ۲۰۲۳ ادامه دهد. اتحادیه اروپا ادعا دارد که این اقدامات در کنار عدم واردات داوطلبانه نفت از طریق خط لوله توسط آلمان و لهستان می‌تواند تا ۹۰ درصد واردات نفت اروپا از روسیه را کاهش دهد.^۷

اما ممنوعیت دیگری که اروپا و بسیاری از اعضای G-۷ از جمله آمریکا و انگلستان در مورد صادرات نفت روسیه وضع کرد، ممنوعیت ارائه خدمات از جمله بیمه‌ای، بیمه اتکایی، خدمات مالی و مبادله‌ای، خدمات حمل‌ونقل، خدمات ثبت پرچم و تبادل کشتی به کشتی توسط شرکت‌های کشورشان برای صادرات نفت روسیه به کشورهای ثالث^۸ است.^۹ اقدامی که در تلاش است، صادرات نفت روسیه به سایر کشورها را نیز تحت تاثیر قرار دهد. چراکه شرکت‌های بیمه‌ای و حمل‌ونقل اروپا نقش بالایی در حمل‌ونقل دنیا دارند. چنانکه براساس تخمین کشورهای عضو G-۷، میزان ۹۵ درصد از ناوگان نفتکش‌های جهانی تحت پوشش بیمه‌های کشتیرانی در کشورهای G-۷، یعنی کانادا، فرانسه، آلمان، ایتالیا، ژاپن، انگلستان و ایالات متحده و سایر کشورهای اروپایی هستند. عدم ارائه خدمات بیمه‌ای می‌تواند تجارت نفت روسیه را با مشکل رو به رو کند.^{۱۰} از طرف دیگر تعداد نفتکش‌های روسیه نیز برای جا به جایی نفت این

---

^۷ European Union Imposes Partial Ban on Russian Oil, Ben Cahill, ۸ June ۲۰۲۲:

<https://www.csis.org/analysis/european-union-imposes-partial-ban-russian-oil#:~:text=The%20European%20Union%20has%20imposed,for%20oil%20exports%20from%20Russia.>

^۸ کشورهایی که شامل ائتلاف تحریم علیه روسیه نمی‌شوند.

براساس دستور اجرایی ۱۴۰۷۱ آمریکا و همچنین تصمیم ۳ جون ۲۰۲۲ اتحادیه اروپا و پیروی انگلستان از آن:^۹

<https://www.investigate-europe.eu/en/۲۰۲۲/eu-sanctions-will-still-allow-half-of-european-insured-russian-oil-shipments/>

^{۱۰} GV leaders dodge decision on imposing price cap on Russian oil, ۱۱ October ۲۰۲۲:

<https://www.theguardian.com/world/۲۰۲۲/oct/۱۱/gv-leaders-dodge-decision-on-imposing-price-cap-on-russian-oil>

A Friend in Need is a Friend Indeed? China-Russia Energy Relations in the Wake of the War in Ukraine, ERICA DOWN, SEP ۱۵, ۲۰۲۲:

کشور کافی نیستند. بنیاد کارنگی در گزارشی بیان می‌کند که روسیه برای جابه‌جایی نفت خود به ۲۰۰ نفتکش نیاز دارد، درحالی که بزرگ‌ترین شرکت کشتیرانی روسی در سال ۲۰۲۱ تعداد ۵۱ نفتکش در اختیار داشته و روسیه برای حمل محموله‌های خود نیاز به نفتکش از سایر کشورها دارد و افزایش تعداد نفتکش‌ها به ۲۰۰ نفتکش نیاز به حدود ۱.۵ تا ۲.۵ میلیارد دلار هزینه دارد.^{۱۱} شواهد نیز نشان می‌دهد بسیاری از محموله‌های حمل شده از بنادر روسیه از زمان شروع جنگ اوکراین نیز از طریق شرکت‌های اروپایی بوده است. از ۲۴ فوریه تا ۳۱ آگوست ۲۰۲۲، کشتی‌های مرتبط با اروپا ۱۵۰۰ سفر از بنادر روسیه برای حمل نفت، گاز و زغال سنگ انجام داده‌اند که عمدتاً نیز تحت بیمه شرکت‌های اروپایی بوده‌اند. به طوری که بیمه حدود ۸۰ درصد محموله‌ها توسط شرکت‌های اروپایی در انگلستان، نروژ، سوئد و لوکزامبورگ فعال شده‌اند.^{۱۲} بنابراین ممنوعیت ارائه این خدمات برای فروش نفت روسیه به سایر کشورها نیز می‌تواند برای روسیه مشکلاتی را ایجاد کند. سیاست سقف قیمت نیز با تکیه بر همین موضوع طرح‌ریزی شده است.

نحوه اجرای سیاست سقف قیمت

سیاست سقف قیمت از ۵ دسامبر ۲۰۲۲ برای صادرات نفت دریایی روسیه و از ۵ فوریه ۲۰۲۳ برای صادرات فرآورده نفتی روسیه اعمال می‌شود. براساس این سیاست از ۵ دسامبر ۲۰۲۲ ارائه خدمات بیمه، بیمه اتکایی، خدمات مالی و مبادله‌ای، خدمات حمل‌ونقل و تبادل کشتی به کشتی توسط شرکت‌های عضو ائتلاف تحریم، از جمله آمریکا، انگلستان، استرالیا و اتحادیه اروپا برای صادرات نفت دریایی روسیه به کشورهای ثالث تنها در صورتی مجاز خواهد بود که کشورهای خریدار، نفت را به قیمتی کمتر از قیمت تعیین شده توسط ائتلاف تحریم خریداری کنند. موضوعی که در بیانیه وزرای اقتصادی G-۷ به آن پرداخته شده است. همچنین وزیر خزانه‌داری آمریکا سقف قیمت مجاز خرید نفت روسیه را در محدوده‌ای نزدیک به هر بشکه ۶۰ دلار اعلام

---

https://jia.sipa.columbia.edu/online-articles/friend-need-friend-indeed-china-russia-energy-relations-wake-war-ukraine#_ftn۲۳

^{۱۱} Oil Cap Plans Will Open a New Front in Russia–West Conflict, Sergey Vakulenko , ۲۰ october ۲۰۲۲:

<https://carnegieendowment.org/politika/۸۸۲۱۱>

^{۱۲} EU sanctions will still allow half of European-insured Russian oil shipments, Ingeborg Eliassen and Chris Matthews, ۱۴ october ۲۰۲۲:

<https://www.investigate-europe.eu/en/۲۰۲۲/eu-sanctions-will-still-allow-half-of-european-insured-russian-oil-shipments/>

کرد^{۱۳}. در تاریخ ۳ دسامبر نیز اتحادیه اروپا علی‌رغم برخی مخالفت‌ها نسبت به بالا بودن این قیمت توسط برخی کشورها از جمله لهستان، با قیمت ۶۰ دلار موافقت کرد و این قیمت به عنوان سقف قیمت مشخص شد^{۱۴}.

در واقع اروپا و اعضای G-۷ در تلاش هستند تا براساس سلطه خود بر نظام بیمه‌ای و حمل و نقل هم عرضه نفت روسیه را در بازار نگه دارند هم قیمت انرژی را کاهش دهند. چراکه بسیاری از محموله‌های نفت روسیه از بیمه یا نفتکش شرکت‌های اروپایی استفاده می‌کنند. علاوه بر این کشورهای غربی معتقدند این اقدام به نفع همه کشورها به جز روسیه است. بنیاد کارنگی نیز در گزارش خود مدعی است کاهش قیمت نفت علاوه بر اینکه به نفع کشورهای غربی است، به نفع چین و هند نیز می‌باشد. گزارش این بنیاد همچنین مدعی است کاهش قیمت می‌تواند به نفع کشورهایی مانند عربستان و امارات باشد چراکه باعث می‌شود کشورهای اروپایی دچار رکود نشوند و تقاضای برای خرید نفت بیشتری داشته باشند^{۱۵}. والی آدیامو قائم مقام وزارت خزانهداری آمریکا هم در این زمینه می‌گوید: «سقف قیمت یک انگیزه اقتصادی واضح برای فروش تحت سقف ایجاد می‌کند»^{۱۶}.

نکته مهم در این سیاست ایجاد نوعی هم‌پوشانی بین اهداف غرب و کشورهای همکاری کننده با روسیه است. چنانکه این سیاست از یکسو سعی دارد قیمت نفت را کاهش دهد، شرکت‌های غربی را از رکود خارج کند و درآمدهای نفتی روسیه را کاهش دهد. از سوی دیگر کشورهای خریدار نفت از روسیه را ترغیب می‌کند تا با توجه به اهمیت و نقش نظام حمل‌ونقل و بیمه اروپا نفت را با قیمت کمتری از روسیه خریداری کنند. به همین دلیل ادوارد فیشمن، محقق ارشد مرکز سیاست انرژی جهانی در دانشگاه کلمبیا، می‌گوید: «سقف قیمت می‌تواند کارساز باشد، زیرا انگیزه‌هایی که ایجاد می‌کند، اکثر خریداران، فروشندگان و تسهیل‌کننده‌های معاملات نفتی را در

^{۱۳} <https://www.reuters.com/markets/europe/yellen-says-russian-oil-price-cap--range-would-allow-moscow-some-profit-۲۰۲۲-۱۰-۱۲/>

^{۱۴} <https://sanctionsnews.bakermckenzie.com/gv-sets-price-cap-for-russian-oil-at-usd-۶۰-per-barrel/#:~:text=On%۲۰December%۲۰۳%۲C%۲۰۲۰۲۲%۲C%۲۰G۷,or%۲۰are%۲۰exported%۲۰from%۲۰Russia.>

^{۱۵} <https://carnegieendowment.org/politika/۸۸۲۱۱>

^{۱۶} What Price Is Right? Why Capping Russian Oil Is Complicated, Alan Rappeport, ۱۶ december ۲۰۲۲: <https://www.nytimes.com/۲۰۲۲/۰۹/۱۶/business/russian-oil-price-cap.html#:~:text=Before%۲۰the%۲۰war%۲۰and%۲۰the,are%۲۰around%۲۰%۲۴۴۰%۲۰per%۲۰barrel.>

راستای انطباق قرار می‌دهد.^{۱۷} نیویورک تایمز نیز این موارد را از عوامل موفقیت سیاست سقف می‌داند و می‌گوید حتی اگر این سیاست نتواند کشورهایی مانند چین و هند را وادار به پیروی کند، اما باعث افزایش قدرت چانه‌زنی آنها در مقابل روسیه و کاهش قیمت نفت می‌شود.^{۱۸}

از نظر فنی نیز این سیاست مبتنی بر تحریم اولیه وضع شده و هر کشور عضو ائتلاف صرفاً شرکت‌ها، کشتی‌ها و موسسات کشور خود را در صورت ارائه خدمات برای حمل و نقل دریایی نفت روسیه به کشورهای ثالث^{۱۹} برای قیمت بالاتر از ۶۰ دلار در هر بشکه هدف جریمه قرار می‌دهد.

برای انطباق خدمات‌دهندگان با این سیاست، هم آمریکا هم اتحادیه اروپا سطوح مختلفی تعیین کرده‌اند تا هر حوزه خدمات‌دهنده از فروش نفت روسیه پایین‌تر از قیمت تعیین شده اطمینان حاصل کند. به طور مثال تاجران، واسطه‌گران و خدمات‌دهندگانی که مستقیماً به عنوان خریدار یا فروشنده نفت روسیه اقدام می‌کنند به عنوان گروه اول هدف باید اسناد اصلی، فاکتورها و... را حفظ کنند تا در صورت لزوم برای تحریم نشدن یا ادامه اخذ خدمات از شرکت‌های اروپایی و آمریکایی ارائه کنند. در مورد موسسات مالی و گمرک‌ها به عنوان گروه دوم نیز آورده شده که باید تلاش کنند اسناد خرید پایین‌تر از قیمت را به دست آورند و در غیرصورت باید اسناد مشخصی از خریداران دریافت کنند. دسته سوم که بیمه‌ها، مدیران کشتی‌ها و ثبت پرچم هستند نیز باید اسناد مشخص از خریداران دریافت کنند تا مشخص شود ارائه خدمات برای فروش نفت

---

^{۱۷} What Price Is Right? Why Capping Russian Oil Is Complicated, Alan Rappeport, ۱۶ december: ۲۰۲۲

<https://www.nytimes.com/۱۶/۰۹/۲۰۲۲/business/russian-oil-price-cap.html#:~:text=Before%۲۰the%۲۰war%۲۰and%۲۰the,are%۲۰around%۲۰%۲۴۴۰%۲۰per%۲۰barrel.>

^{۱۸} What Price Is Right? Why Capping Russian Oil Is Complicated, Alan Rappeport, ۱۶ december: ۲۰۲۲

<https://www.nytimes.com/۱۶/۰۹/۲۰۲۲/business/russian-oil-price-cap.html#:~:text=Before%۲۰the%۲۰war%۲۰and%۲۰the,are%۲۰around%۲۰%۲۴۴۰%۲۰per%۲۰barrel.>

^{۱۹} غیر از ائتلاف تحریم

روسیه کمتر از سقف تعیین شده بوده است. بنابراین راهنمای اتحادیه اروپا و آمریکا سعی کرده با دسته‌بندی شرکت‌ها و موسسات کمی بررسی قیمت را تسهیل کند.^{۲۰}

Category	Actors	Requirement to be afforded safe harbor	Examples of information or documentation	Recommendations for risk-based measures for compliance
Tier 1 — Actors with direct access to price information	Commodities brokers/traders	Retain price information and provide information/attestation to Tier 2 or Tier 3, as needed	Invoices, contracts, receipts/proof of payment	Updating terms and conditions of contracts, updating invoice structure to include itemized price for oil purchase (excluding shipping, freight, customs, and insurance costs), providing guidance to staff
Tier 2 — Actors sometimes able to request price information	Financial institutions providing trade finance, customs brokers, ship/vessel agents	Request and retain price information (to the extent practicable) or attestation from Tier 1 or customer/counterparty (when direct receipt of price information is not practicable)	Invoices, contracts, receipts/proof of payment; price cap attestation	Providing guidance to trade finance department/relationship managers/compliance staff, updating requests for information (RFIs) or sanctions questionnaire templates
Tier 3 — Actors without direct access to price information	Insurers, reinsurers, P&I clubs, ship owners /carriers, flagging registries	Receive attestation from Tier 1 or Tier 2 or customer/counterparty regarding compliance with the price cap	Sanctions exclusion clause within policy, clause within policy that excludes coverage for activities related to the maritime transport of Russian oil purchased above the price cap, price cap attestation	Updating policies and terms and conditions, providing guidance to staff

جدول تقسیم‌بندی خدمات‌دهندگان مختلف برای اطمینان از اجرای سیاست سقف قیمت در راهنمای آمریکا و اتحادیه اروپا

در مورد تعیین قیمت ۶۰ دلار نیز، خزانه‌داری آمریکا هدف از تعیین این قیمت را ایجاد انگیزه برای روسیه و خریداران نفت این کشور برای حفظ جریان نفت روسیه در بازار بعد از اعمال تحریم اتحادیه اروپا بیان می‌کند. چنانکه پس از نهایی شدن قیمت ۶۰ دلار در گزاره‌برگ^{۲۱} خود می‌نویسد: «سطح سقف قیمت، ۶۰ دلار در هر بشکه، به اندازه کافی بالا تعیین شده است تا انگیزه اقتصادی واضحی برای روسیه برای ادامه فروش نفت در بازارهای جهانی حفظ کند. این قیمت در سطحی تعیین شده است که روسیه از لحاظ تاریخی پذیرفته است. این قیمت بالاتر از هزینه تولید آن و قابل مقایسه با قیمت‌هایی است که روسیه قبل از جنگ خود در اوکراین نفت به

^{۲۰} https://finance.ec.europa.eu/system/files/۲۰۲۲-۱۲/guidance-russian-oil-price-cap_en_.pdf

https://home.treasury.gov/system/files/۱۲۶/price_cap_policy_guidance_۱۱۲۲۲۰۲۲.pdf

^{۲۱} FACT SHEET

فروش می‌رساند.^{۲۲} بنابراین از ۵ دسامبر ۲۰۲۲، همزمان با اعمال تحریم‌های نفتی اروپا علیه روسیه، سیاست سقف قیمت با سازوکار و قیمت گفته شده به اجرا در آمد.

ابهامات در موفقیت سیاست سقف قیمت

روسیه اعلام کرده است که به کشورهای که به این سیاست پایبند باشند نفت به فروش نمی‌رساند.^{۲۳} بنابراین تلاش برای تطبیق کشورها با ایجاد سیاست سقف قیمت در کوتاه مدت می‌تواند باعث ایجاد اختلال در بازار انرژی و افزایش قیمت شود. همچنین، اجرای این طرح در بلند مدت نیز با چالش‌های زیادی همراه است که مهم‌ترین آن شامل موارد زیر است:

- اجرای این طرح، می‌تواند روسیه را با حجم بالای صادرات نفت و وابستگی اقتصادی بسیاری از کشورها به روسیه، مانند ایران به سمت روش‌هایی سوق دهد که جدا از سیستم مالی بین‌المللی است. چنانکه بسیاری از جمله گزارش مرکز مطالعات استراتژی و بین‌الملل (CSIS) و همچنین گزارش گروه بررسی اروپای در حال تغییر بیان می‌کند این سیاست می‌تواند باعث رفتن روسیه به سمت دور زدن تحریم‌ها، استفاده از روش‌های چین و هند برای دور زدن تحریم ایران و ونزوئلا، فروش کشتی به کشتی و استفاده از ناوگان یا خدمات بیمه‌ای سایر کشورها شود.^{۲۴}
- راهنمای منتشر شده از سوی وزارت خزانه‌داری آمریکا، نشان می‌دهد که ارائه هرگونه خدمات از سوی آمریکا و آمریکایی‌ها یا ذیل نظام مالی آمریکا باید در سقف قیمت تعیین شده باشد. این موضوع توسط اروپا نیز مطرح شده است. اقدامی که می‌تواند به طور کامل روسیه را نظام مالی بین‌المللی و دلار فاصله دهد. روسیه می‌تواند با ایجاد ناوگان حمل‌ونقل و بیمه به صورت مستقل و خارج از چارچوب رسمی، به طور کل از نظام مالی اروپا و آمریکا فاصله بگیرد. این موضوع عملاً باعث کاهش کارآمدی تحریم‌ها در بلندمدت می‌شود. چنانکه اندیشکده باشگاه گفتگو والدیا در روسیه در واکنش به

---

^{۲۲} <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy۱۱۴۱>

^{۲۳} <https://www.reuters.com/markets/europe/kremlin-warns-west-retaliation-over-g7-oil-price-cap-۲۰۲۲-۰۹-۰۵/>

^{۲۴} EU sanctions will still allow half of European-insured Russian oil shipments, Ingeborg Eliassen and Chris Matthews, ۱۴ October ۲۰۲۲:

<https://www.investigate-europe.eu/en/۲۰۲۲/eu-sanctions-will-still-allow-half-of-european-insured-russian-oil-shipments/>

Big Challenges for Russian Oil Price Cap, Ben Cahill, September ۹, ۲۰۲۲:

<https://www.csis.org/analysis/big-challenges-russian-oil-price-cap>

[https://medium.com/@newseasy/the-risk-of-price-capping-the-russian-oil-](https://medium.com/@newseasy/the-risk-of-price-capping-the-russian-oil-۲۰۲۲-۰۹-۰۵)

۲۰۲۲-۰۹-۰۵

سیاست سقف قیمت این پیشنهاد را مطرح می‌کند و می‌نویسد: «زمان آن فرا رسیده است که روسیه به فکر تطبیق با محدودیت های غربی، از جمله توسعه ناوگان نفتکش های خود و کنار گذاشتن دلار آمریکا در معاملات نفتی باشد. این وظیفه اصلی تجارت خارجی روسیه در شرایط سیاسی جدید است.»^{۲۵}

- همچنین اندیشکده باشگاه گفتگو والدیا می‌نویسد اعمال سیاست سقف قیمت یا کاهش قیمت نفت روسیه، باعث افزایش تقاضا برای خرید نفت روسیه در سراسر جهان می‌شود. این موضوع هم درآمد نفتی روسیه را افزایش می‌دهد. هم باعث می‌شود تا خریداران نفت در اروپا که به علت تحریم از خرید نفت روسیه محروم هستند، مجبور شوند نفت کشورهای دیگر را با قیمت بالاتر خریداری کنند. این موضوع از یک سو باعث کاهش رقابت پذیری کشورهای غربی در مقابل رقبای آسیایی است. از سوی دیگر چنانکه مرکز مطالعات استراتژی و بین الملل می‌گوید باعث ایجاد شکاف قیمتی بین قیمت جهانی نفت و سقف تعیین شده برای نفت روسیه می‌شود که فرصت بسیاری را برای دلان نفتی ایجاد می‌کند.^{۲۶}

- علاوه بر این بسیاری از کشورهای فروشنده نفت اگرچه از افزایش فروش و کاهش رکود استقبال می‌کنند، اما به کاهش قیمت زیاد نیز راضی نیستند. به خصوص که با کاهش قیمت نفت روسیه و ایجاد سیاست سقف قیمت، مشتریان غیراروپایی، ممکن است چانه زنی برای کمتر کردن هرچه بیشتر قیمت را در دستور کار قرار دهند.

- چالش دیگر این سیاست نحوه اجرای آن است. این طرح از همه بازیگران زنجیره خدمات حمل و نقل می‌خواهد که اسنادی را به دست آورند که نشان دهد نفتی که در حمل و نقل یا بیمه آنها مشارکت دارند، در قیمت مجاز خریداری شده است.^{۲۷} این موضوع در اجرا می‌تواند دچار چالش شود. برخی استدلال می‌کنند که ممکن است نفت به قیمت

---

^{۲۵} Price Cap on Russian Oil: The Mechanism and Its Consequences, Ivan Timofeev, ۱۵ september ۲۰۲۲:

<https://valdaiclub.com/a/highlights/price-cap-on-russian-oil-the-mechanism/>

^{۲۶} Price Cap on Russian Oil: The Mechanism and Its Consequences, Ivan Timofeev, ۱۵ september ۲۰۲۲:

<https://valdaiclub.com/a/highlights/price-cap-on-russian-oil-the-mechanism/>

Big Challenges for Russian Oil Price Cap, Ben Cahill, September ۹, ۲۰۲۲:

<https://www.csis.org/analysis/big-challenges-russian-oil-price-cap>

^{۲۷} EU sanctions will still allow half of European-insured Russian oil shipments, Ingeborg Eliassen and Chris Matthews, ۱۴ October ۲۰۲۲:

<https://www.investigate-europe.eu/en/۲۰۲۲/eu-sanctions-will-still-allow-half-of-european-insured-russian-oil-shipments/>

دیگری فروش رود اما اسناد قیمت متفاوتی را بیان کنند.^{۲۸} به همین دلیل مای روسنر، یکی از فعالان سازمان غیردولتی Global Witness، می‌گوید: «این سقف یکی از پیچیده‌ترین تحریم‌هایی است که تاکنون انجام شده است. اگر اتحادیه اروپا به جای سرمایه‌گذاری در اجرای قانون، به صداقت بیمه‌گران و شرکت‌های کشتیرانی تکیه کند، شکست خواهد خورد.»^{۲۹}

- این طرح اگرچه سعی کرده با استفاده از اهرم بیمه، کشتیرانی و خدمات دریایی ابزاری را برای چانه‌زنی در اختیار خریداران عمده نفت روسیه از جمله چین، هند و ترکیه قرار دهد، اما خرید نفت بالاتر از سقف قیمت توسط این کشورها، شامل تحریم‌های ثانویه نمی‌شود و در صورت استفاده روسیه از بیمه و کشتی‌های کشورهای غیر از ائتلاف تحریم می‌تواند بالاتر از سقف قیمت نفت خود را به فروش برساند. بنیاد دفاع از دموکراسی‌ها درباره این موضوع می‌نویسد: «دولت بایدن استفاده از تحریم‌های ثانویه را رد کرد. در همین حال، مسکو و مشتریان جایگزین‌هایی را برای بیمه غربی، بیمه اتکایی، حمل‌ونقل و سایر خدمات دنبال کرده اند.»^{۳۰}

- در مورد قیمت تعیین شده ۶۰ دلار نیز، بسیاری از آن را قیمتی بالا و نزدیک به قیمت فروش با تخفیف نفت روسیه به مشتریان خود می‌دانند، که باعث نمی‌شود درآمد روسیه از فروش نفت کاهش چشمگیری یابد. فارن پالسی در گزارشی بیان می‌کند که غرب نمی‌تواند هم کاهش درآمد روسیه را بخواهد هم بخواهد تزریق نفت روسیه به بازار ادامه داشته باشد.^{۳۱} درحالی که تعیین قیمت ۶۰ دلار باعث می‌شود جریان نفت روسیه پایدار باشد و فروش نفت و درآمد این کشور کاهش چندانی نیابد.

---

^{۲۸} Big Challenges for Russian Oil Price Cap, Ben Cahill, September ۹, ۲۰۲۲:

<https://www.csis.org/analysis/big-challenges-russian-oil-price-cap>

^{۲۹} EU sanctions will still allow half of European-insured Russian oil shipments, Ingeborg Eliassen and Chris Matthews, ۱۴ October ۲۰۲۲:

<https://www.investigate-europe.eu/en/۲۰۲۲/eu-sanctions-will-still-allow-half-of-european-insured-russian-oil-shipments/>

^{۳۰} Key Flaws Hamstring Russia Oil Price Cap:

<https://www.fdd.org/analysis/۲۰۲۲/۱۲/۱۶/key-flaws-russia-oil-price-cap/>

^{۳۱} <https://foreignpolicy.com/۱۵/۱۲/۲۰۲۲/russia-ukraine-war-sanctions-oil-embargo-price-cap-putin-revenue-energy/>

نتایج اعمال تحریم‌های اروپا و اجرای سیاست سقف قیمت

سیاست سقف قیمت و تحریم نفتی اتحادیه اروپا علیه روسیه، هر دو با هم از ۵ دسامبر ۲۰۲۲ اجرایی شد. اگرچه نمی‌توان قضاوت دقیقی از نتایج اجرای این سیاست داشت، اما با گذشت یک ماه و مشاهده شدن برخی آثار این تحریم می‌توان نگاهی به آینده تحریم‌های غرب علیه روسیه داشت. به طور کلی، به نظر می‌رسد با گذشت یک ماه از اعمال تحریم نفتی و سیاست سقف قیمت، صادرات و درآمد صادراتی روسیه انرژی کاهش یافته. چنانکه کپلر در ارزیابی خود نشان می‌دهد که برای اولین بار در ۱۵ ماه گذشته صادرات دریایی نفت روسیه به کمتر از ۳ میلیون بشکه در روز رسیده و از ۳.۰۵ بشکه در روز در نوامبر ۲۰۲۲ به ۲.۷۹ میلیون بشکه در روز در دسامبر ۲۰۲۲ رسید^{۳۲}. مرکز تحقیقات انرژی و هوای پاک (CREA)^{۳۳} که مورد استناد بسیاری از منابع اروپایی است نیز، براساس برآورد یک‌ماهه از اعمال تحریم و سیاست سقف

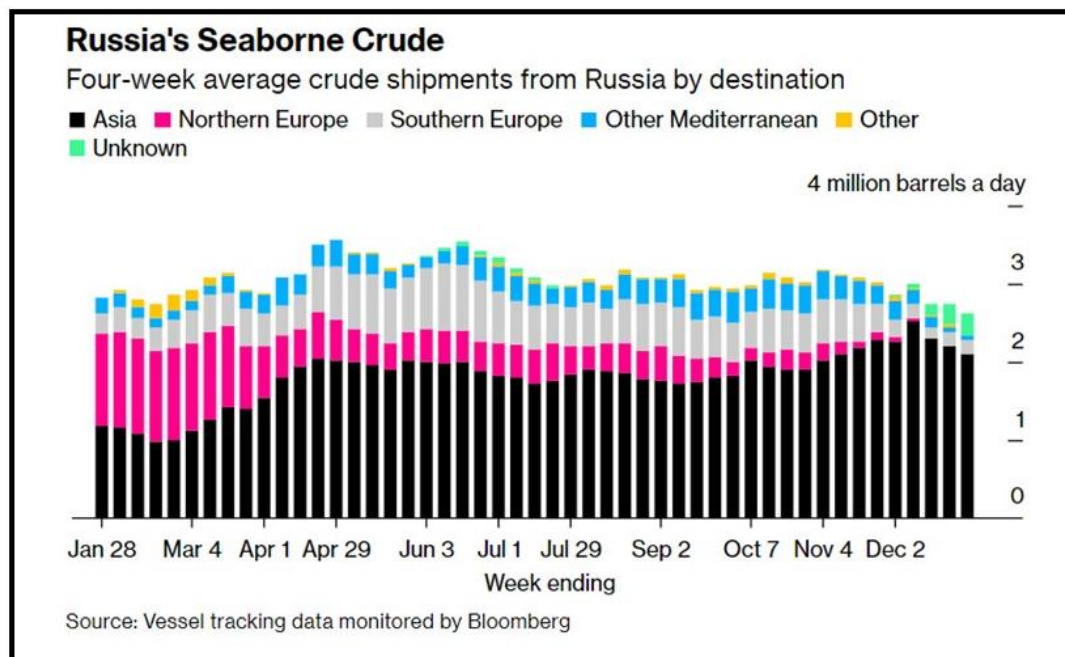
کاهش درآمد روزانه روسیه از صادرات سوخت‌های فسیلی پس از اعمال تحریم نفتی اروپا و سیاست سقف قیمت

قیمت، بیان می‌کند که اجرای این دو اقدام باعث کاهش روزانه حدود ۱۶۰ میلیون یورو، از درآمد صادرات سوخت‌های فسیلی روسیه شده است. به گونه‌ای که درآمد روزانه حاصل از صادرات سوخت‌های فسیلی روسیه از ۷۹۵ میلیون یورو در روز در فاصله بین سپتامبر تا نوامبر

^{۳۲}<https://www.aa.com.tr/en/economy/russias-seaborne-crude-oil-exports-down-9-in-1st-month-of-price-cap/2786726#>

^{۳۳} Centre for Research on Energy and Clean Air (CREA)

به ۶۴۰ میلیون یورو در دسامبر رسیده است.^{۳۴} از دیگر آثار اعمال تحریم نفتی و سیاست سقف قیمت، چرخش بیشتر مقاصد صادرات دریایی روسیه از اروپا به آسیا است.^{۳۵} چنانکه براساس آماری که بلومبرگ منتشر کرده است، در هفته‌های مختلف ماه دسامبر ۲۰۲۲ مقاصد صادراتی نفت روسیه به مناطق مختلف اروپا کاهش چشمگیر داشته و در برخی مناطق از جمله شمال اروپا صفر شده است. این درحالی است که صادرات به مناطق آسیا در سطوح بالا حفظ شده است.^{۳۶}

آمار هفتگی مقاصد صادراتی نفت دریایی روسیه

علاوه بر این همزمان با کاهش صادرات نفت دریایی روسیه به کشورهای اروپایی برخی کشورهای آسیایی از جمله ژاپن که به دلیل نزدیکی فراوان به ساخالین و برنامه‌ریزی برای دریافت نفت خام خود برای واردات نفت دریایی از این منطقه بالاتر از سقف قیمت، از خزانه‌داری آمریکا معافیت گرفته است، واردات خود از روسیه را افزایش داده است. به طور مثال درحالی که هلند واردات نفت دریایی خود از روسیه را به صفر رسانده و ایتالیا ۷۱ درصد واردات خود از روسیه را در ماه دسامبر نسبت به نوامبر کاهش داده است، اما ژاپن که از ماه جون سال ۲۰۲۲ وارداتی از روسیه نداشت، در دسامبر ۲۲.۶ هزار بشکه در روز نفت خام

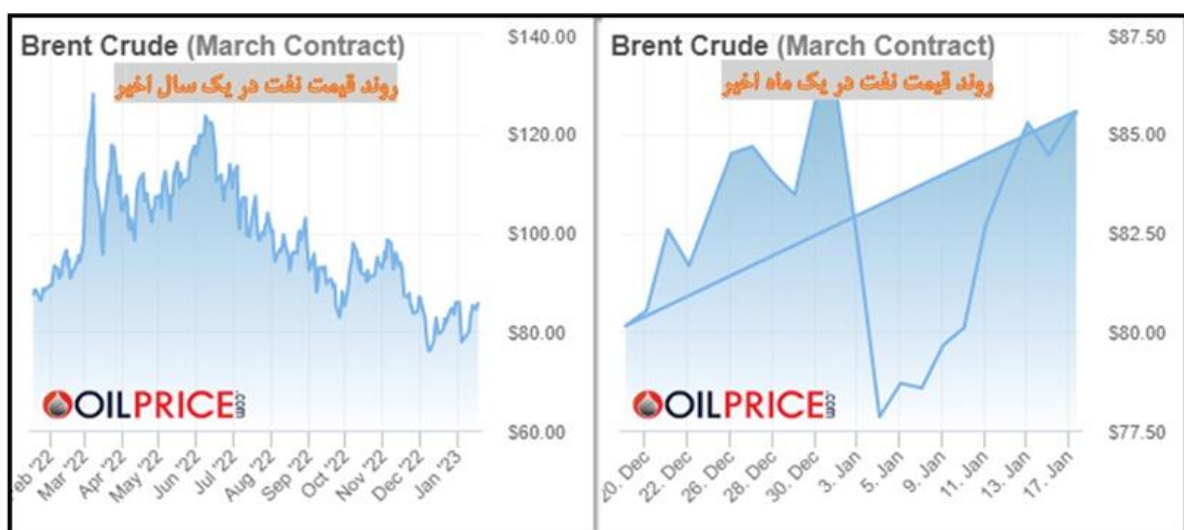
^{۳۴} https://energyandcleanair.org/wp/wp-content/uploads/۰۱/۲۰۲۳/CREA_EU-oil-ban-and-price-cap-are-costing-Russia-EUR۱۶۰-mn-a-day-but-further-measures-can-multiply-the-impact.pdf

^{۳۵} <https://www.highnorthnews.com/en/russia-reroutes-arctic-oil-china-and-india-result-eu-sanctions>

^{۳۶} <https://www.bloomberg.com/news/articles/۲۰۲۳-۰۱-۰۳/russia-s-oil-flows-slump-to-۲۰۲۲-low-as-sanctions-squeeze-moscow#xj۴y۷vzkg>

از روسیه نفت وارد کرده است.^{۳۷} از منظر سیاست سقف قیمت نیز، اجرای این سیاست برای همه مناطق روسیه یکسان نیست. به طور مثال در حالی که نفت اورال روسیه که در سال‌های گذشته قیمتی نزدیک به قیمت نفت برنت داشت، اکنون با طی مسافت بیشتر و هزینه بیشتر با تخفیف‌های بین ۱۵ تا ۲۰ دلار در ازای هر بشکه و گاهی با قیمت کمتر از ۶۰ دلار در هر بشکه به هند صادر می‌شود. این در حالی است که قیمت نفت برنت در اوایل سال نو میلادی نزدیک به ۸۰ دلار در هر بشکه قیمت‌گذاری شده بود. اما نفت اسپو روسیه برخلاف سیاست سقف قیمت، همچنان با تخفیف اما به قیمتی بین ۶۵ تا ۷۰ دلار در هر بشکه به خریداران چینی فروخته می‌شود. چراکه پالایشگاه‌هایی که عمدتاً در شرق چین^{۳۸} واقع شده‌اند، خرید نفت اسپو روسیه با قیمت بالاتر از سقف قیمت، اما با تخفیف را با توجه به مسافت کوتاه حمل و نقل ترجیح می‌دهند.^{۳۹}

به نظر می‌رسد سیاست سقف قیمت و افزایش قدرت چانه‌زنی خریداران نفت روسیه باعث شده علی‌رغم اعمال تحریم اروپا علیه نفت دریایی روسیه، قیمت نفت در ابتدای سال نو میلادی و زمستان به صورت هیجانی افزایش پیدا نکند. چنانکه قیمت نفت برنت همچنان کمتر از ۹۰ دلار در هر بشکه و کمتر از زمانی است که هنوز جنگ بین اوکراین و روسیه شروع نشده بود. بنابراین می‌توان گفت سیاست سقف قیمت تا حدی توانسته از عوارض ناشی از تحریم‌های اعمالی اروپا علیه روسیه را مدیریت کند.

مقایسه روند قیمت نفت برنت در یکسال گذشته و یک ماه گذشته

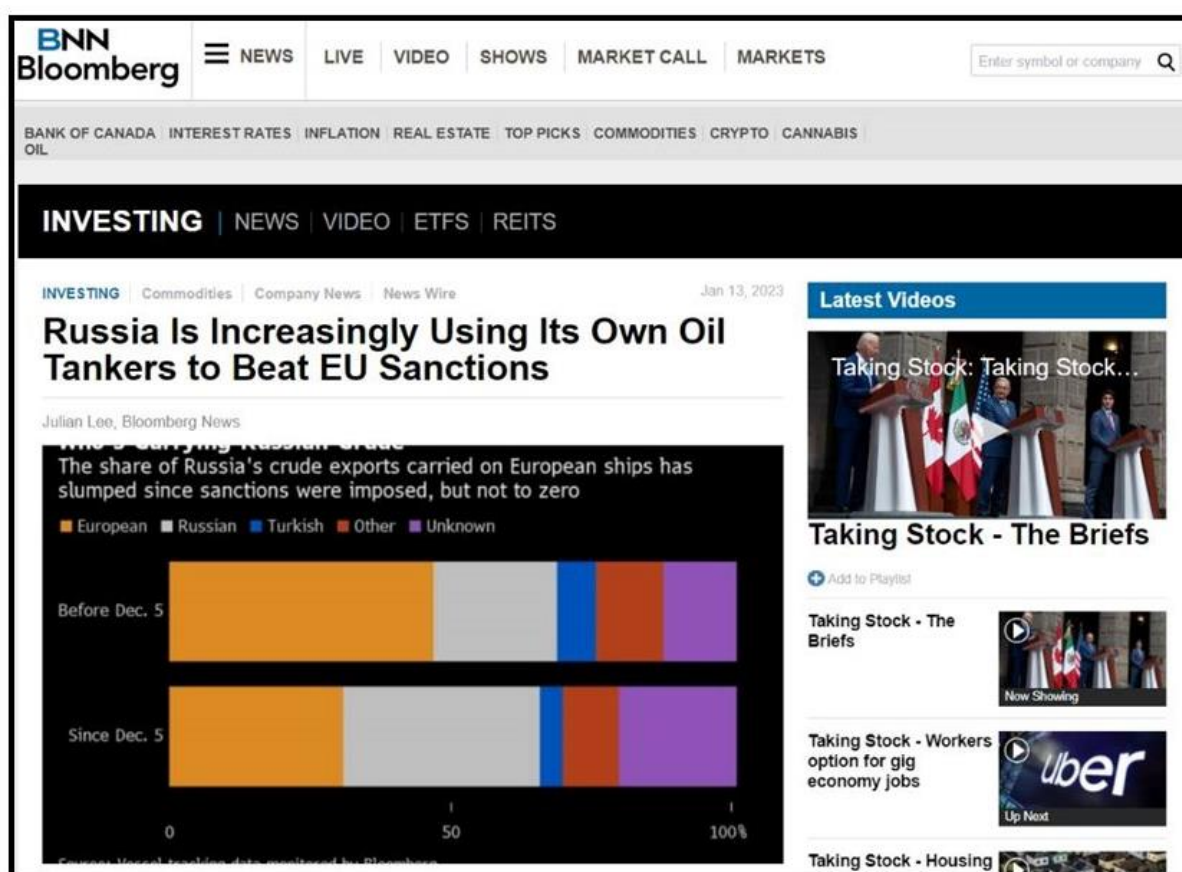
^{۳۷} <https://www.aa.com.tr/en/economy/russias-seaborne-crude-oil-exports-down-9-in-1st-month-of-price-cap/2786726#>

^{۳۸} استان شرقی شاندونگ

^{۳۹} <https://www.reuters.com/business/energy/low-priced-russian-oil-boosts-profits-chinas-independent-refiners-2022-12-20/>

<https://www.marineinsight.com/shipping-news/russian-oil-shipped-in-chinese-supertankers-to-asia-amid-vessel-shortages/>

در مقابل نیز به نظر می‌رسد روسیه در نظر دارد با اقدامات خود همچنان از ابزار انرژی و نفت خود به عنوان دومین صادرکننده نفت در دنیا استفاده کند و اجازه ندهد تحریم اروپا و سیاست سقف قیمت منجر به کاهش درآمد این کشور و کاهش هزینه تحریم برای غرب شود. ولادمیر پوتین در ۲۷ دسامبر سال ۲۰۲۲ فرمانی را امضا کرد که براساس آن، روسیه از ابتدای فوریه سال ۲۰۲۳ میلادی به کشورهای پایبند به سیاست سقف قیمت به مدت ۵ ماه نفت و فرآورده‌های نفتی صادر نمی‌کند^{۴۰}. اقدامی که در صورت اجرا می‌تواند تولید و تزریق نفت روسیه به کشورهای مختلف دنیا را با مشکل روبه رو کند و باعث افزایش قیمت نفت در سراسر جهان شود. به خصوص که اروپا باید قیمت خرید نفت را درحالی بپردازد که رقبای آسیایی و بسیاری از کشورها در حال دریافت نفت روسیه با تخفیف و قیمت پایین‌تر هستند. از طرف دیگر روسیه برای در امان ماندن از اعمال سیاست سقف قیمت، استفاده از نفتکش‌ها و بیمه‌های غیرغربی را آغاز

سهم کشتی‌های استفاده شده برای حمل و نقل نفت روسیه

کرده است. به طور مثال گزارش‌ها نشان می‌دهند که استفاده روسیه از کشتی‌های اروپایی برای حمل و نقل

^{۴۰} <https://www.cnbc.com/28/12/2022/putin-attempts-to-undermine-oil-price-cap-as-global-energy-markets-fracture.html>

نفت از ۵۰ درصد به ۳۰ درصد کاهش یافته^{۴۱}. همچنین روسیه با استفاده از سوپرنفتکش‌های چینی برای حمل‌ونقل نفت اورال به چین و هند و ارائه نفت با تخفیف‌های ۱۵ تا ۲۰ دلاری به ازای هر بشکه، سعی کرده تا ضمن نادیده گرفتن سیاست سقف قیمت، با استفاده از این سوپرنفتکش‌ها اندکی هزینه‌های ناشی از تخفیف و افزایش مسافت حمل‌ونقل نفت را کاهش دهد. روسیه انتقال نفت از غرب این کشور به این سوپرنفتکش‌ها را نیز با کشتی‌هایی با پرچم پاناما انجام می‌دهد^{۴۲}. روسیه همچنین چنان که پیش‌بینی می‌شد به سمت بهره‌گیری از ناوگان سایه یا کشتی‌هایی که مالکیت آنها مشخص نیست روی آورده است^{۴۳}. گزارش‌ها نشان می‌دهد روسیه حداقل ۱۰۰ کشتی به عنوان ناوگان سایه و با بیمه روسی برای حمل‌ونقل نفت دریایی خود تامین کرده است^{۴۴}. کشتی‌هایی که به گفته ولادیمیر جباروف، معاون اول کمیته بین‌المللی شورای فدراسیون روسیه هزینه خرید آنها طی کمتر از ۶ ماه جبران می‌شود^{۴۵}. براساس گزارش بلومبرگ نیز روسیه با تکیه بر ناوگان فرسوده و شرکت‌های کوچکی که اخیراً به وجود آمده‌اند برای نقل و انتقال نفت استفاده می‌کند. بلومبرگ در گزارش خود همچنین می‌نویسد: «تحریم‌های اروپا مسافت ۷ روزه حمل نفت از بندر بالتیک به روتردام هلند به مسافت ۳۱ روزه انتقال نفت از این بندر به هند تبدیل شده که این باعث فشار به ناوگان حمل‌ونقل می‌شود و روسیه می‌تواند با فروش نفت کمتر از بشکه‌ای ۶۰ دلار، همچنان از ناوگان شرکت‌های اروپایی استفاده کند اما روسیه تنها از تعداد کمی از این ناوگان براساس این سازوکار استفاده می‌کند.»^{۴۶} علاوه بر این حمل‌ونقل دریایی نفت روسیه برای بسیاری از کشورها سودآور خواهد بود، به طوری که فارن پالسی در گزارش خود به این موضوع می‌پردازد که با توجه به حضور جدی صنعت کشتیرانی یونان در حمل‌ونقل نفت روسیه، ممکن است کشتی‌های این کشور حتی در دوران تحریم نیز از سود این تجارت چشم‌پوشی نکنند و سایر کشورها و گزارشگران بین‌المللی باید مراقبت کنند تا کشتی‌های یونانی نفت روسیه را با بالاتر از سقف قیمت جابه‌جا نکنند^{۴۷}. چراکه راضی نشدن روسیه به فروش نفت

^{۴۱} <https://www.bnnbloomberg.ca/russia-is-increasingly-using-its-own-oil-tankers-to-beat-eu-sanctions-۱.۱۸۶۹۷۶۶>

^{۴۲} <https://www.marineinsight.com/shipping-news/russian-oil-shipped-in-chinese-supertankers-to-asia-amid-vessel-shortages/>

^{۴۳} <https://www.bnnbloomberg.ca/russia-is-increasingly-using-its-own-oil-tankers-to-beat-eu-sanctions-۱.۱۸۶۹۷۶۶>

^{۴۴} <https://qz.com/russia-is-amassing-a-shadow-fleet-of-tankers-to-avoid-e-۱۸۴۹۸۵۳۸۰۹>

^{۴۵} <https://interfax.com/newsroom/top-stories/۸۵۹۲۶/>

^{۴۶} <https://www.bloomberg.com/news/articles/۲۰۲۳-۰۱-۰۳/russia-s-oil-flows-slump-to-۲۰۲۲-low-as-sanctions-squeeze-moscow#xj۴y۷۷zkg>

^{۴۷} <https://foreignpolicy.com/۲۳/۱۱/۲۰۲۲/how-greek-companies-and-ghost-ships-are-helping-russia/>

پایین تر از سقف قیمت باعث ضرر به کشتی‌های کشورهایمانند یونان، مالت و قبرس که نقش زیادی در حمل‌ونقل دریایی دارند می‌شود. به طور مثال قبرس اعلام کرد به دلیل تحریم‌های اروپا علیه روسیه ۲۰ درصد از نفتکش‌هایش دچار مشکل شده‌اند و اروپا باید برای جبران خسارت آنها فکری کند.^{۴۸}

شاید به همین دلیل لیبرسون فرانسه پس از مصاحبه با بزرگ‌ترین مالک کشتی‌های یونانی، ضمن بیان این موضوع که تحریم‌های اعمالی علیه روسیه باعث بالا رفتن قیمت حمل‌ونقل و کشتیرانی می‌شود، می‌نویسد: «کشتی‌داران یونانی که نیمی از نفتکش‌های جهان در دست آنها هستند، به تحریم اهمیت نمی‌دهند.»^{۴۹}

در مورد بیمه نیز به نظر می‌رسد روسیه می‌تواند بیمه خود این کشور و همچنین بیمه‌های کوچک‌تر در کشورهای شرق آسیا استفاده کند. چنانکه یکی از مدیران بیمه دریایی مستقر در سنگاپور بیان کرد، شرکت‌هایی بیمه‌ای با ارزش دلاری کمتر از بیمه‌های غربی می‌توانند برای تجارت نفت روسیه استفاده شوند. همچنین شرکت‌های بیمه‌ای چینی نیز می‌توانند گزینه‌ای برای جایگزین شدن باشند.^{۵۰} براساس گزارش فایننشال تایمز نیز، استفاده از بیمه‌های غربی برای حمل‌ونقل نفت روسیه پس از اعمال تحریم‌ها به یک‌چهارم محموله‌ها کاهش یافته است.^{۵۱} این شواهد نشان می‌دهد که روسیه نیز سعی ندارد سیاست سقف قیمت را بپذیرد و ممکن است در آینده هزینه این اقدامات را برای اروپایی‌ها افزایش دهد.

نتیجه‌گیری

به نظر می‌رسد سیاست سقف قیمت بیش از آنکه به دنبال کاهش درآمدهای نفتی روسیه باشد به دنبال کنترل قیمت نفت و انرژی و عبور آسان‌تر غرب از بحران انرژی، به خصوص پس از اعمال تحریم نفتی اروپا علیه روسیه است. بنابراین ائتلاف تحریم غرب به رهبری آمریکا با علم به اینکه احتمالاً سقف تعیین شده برای نفت روسیه محقق نمی‌شود، اما با ذی‌نفع کردن خریداران، بیمه‌گران و دلالان نفتی و بهره‌گیری از حجم بالای صادرات نفت روسیه و نیاز احتمالی آن به خدمات کشتیرانی و بیمه‌ای کشورهای غربی در تلاش است تا حداقل قیمت نفت را کاهش دهد و بحران انرژی را تسکین دهد. در واقع غرب که سیاست کاهش وابستگی به روسیه را به طور جدی پیگیری می‌کند و با اعمال تحریم نفتی بخش مهمی از آن را شروع کرده است، در تلاش است با اجرای سیاست سقف قیمت، هزینه این کاهش وابستگی را کاهش دهد.

^{۴۸} <https://english.news.cn/۲۰۲۲۱۲۰۷/c۵۰۰۶۷d۲۰۹۸۵۴۰۹۶۸۵dd۰ddfd۰۵۹۵۲۹۲/c.html>

^{۴۹} <https://moderndiplomacy.eu/۰۷/۱۲/۲۰۲۲/greek-shipowners-do-not-care-about-the-boycott-of-russian-oil/>

^{۵۰} <https://www.spglobal.com/commodityinsights/en/market-insights/latest-news/oil/۱۱۰۷۲۲-shipping-russian-oil-flow-to-asia-may-not-slow-on-insurance-glitch>

^{۵۱} <https://www.ft.com/content/ydave۶f-fba۶-۴۱۲۹-۸۱۵۳-۳۴۰d۲۳۹۸۶b۹>

البته این موضوع قطعاً عواقبی نیز برای کشورهای غربی و مشخصاً کشورهای اروپایی به همراه خواهد داشت. اروپایی‌ها بیش از همه کشورها از این سیاست متضرر خواهند شد، چراکه باید انرژی را با قیمت‌های جهانی تهیه کنند در حالی که رقبای آنها به خصوص در آسیا نفت روسیه را با تخفیف دریافت خواهند کرد. بسیاری از کشورهای اتحادیه اروپا نمی‌توانند کشتی و بیمه برای حمل و نقل نفت روسیه را به علت تحریم‌ها تامین کنند و از این ناحیه نیز متضرر خواهند شد.

در نهایت به نظر می‌رسد ایده اصلی سیاست سقف قیمت که توسط آمریکا مطرح شد و هدف آن کاهش وابستگی هرچه بیشتر اروپا به روسیه و کاهش هزینه این اقدام بود، در آینده با دو مسیر روبه‌رو خواهد بود. اگر روسیه برخلاف میل کشورهای غربی جریان تزریق نفت خود به بازار را کاهش دهد و قیمت نفت باز هم افزایش زیادی داشته باشد، این سیاست تا حد زیادی در رسیدن به اهداف خود ناتوان خواهد بود. چراکه روند سالانه تورم انرژی اروپا که از ۳۴.۹ درصد در نوامبر به ۲۵.۵ درصد در دسامبر سال ۲۰۲۲ کاهش یافته بود^{۵۲}، می‌تواند دوباره روند افزایشی به خود بگیرد و زندگی اروپایی‌ها را تحت تاثیر قرار دهد. اما اجرای موفق این سیاست و کنترل شدن قیمت انرژی می‌تواند هم روند کاهش وابستگی اروپا به روسیه را تسریع کند هم انگیزه آنها برای تحریم بیشتر این کشور را افزایش دهد. چنانکه مرکز تحقیقات انرژی و هوای پاک (CREA) پیشنهاد می‌دهد، پس از اجرای موفق تحریم‌ها و سیاست سقف قیمت، غرب می‌تواند به سمت اقداماتی مانند کاهش سقف قیمت به ۳۰ دلار، ممنوعیت واردات LNG از روسیه و ممنوعیت واردات نفت و گاز از طریق خط لوله حرکت کند و درآمد روزانه روسیه از انرژی را از ۶۴۰ میلیون دلار پس از ۵ دسامبر به ۳۲۰ میلیون دلار کاهش دهد^{۵۳}. پیروز شدن هریک از این دو مسیر علاوه بر روسیه به رویکرد کشورهایمانند چین نیز وابسته است. به نظر می‌رسد چنانکه اندیشکده والدیا روسیه بیان می‌کند، روسیه در بلندمدت مجبور خواهد شد وابستگی خود به دلار و شبکه نفتکش‌های غربی را کاهش دهد و باید از تحریم‌ها برای پیشبرد این ایده استفاده کند. بنابراین اگر این کشور بتواند در اجرای این اقدام کشورهای آسیایی از جمله چین، هند، ایران و... را همراه کند و از نظام فعلی مالی بین‌الملل فاصله بگیرد، می‌تواند غرب را با افزایش هزینه اعمال تحریم روبه‌رو کند و نظام تحریم‌ها را به چالش بکشد.

---

^{۵۲} <https://tradingeconomics.com/euro-area/inflation-cpi>

^{۵۳} https://energyandcleanair.org/wp/wp-content/uploads/۰۱۲۰۲۳/CREA_EU-oil-ban-and-price-cap-are-costing-Russia-EUR۱۶۰-mn-a-day-but-further-measures-can-multiply-the-impact.pdf